

РОЗДІЛ 2. Соціальна відповідальність бізнесу та відносини з державою

Урок 24. Бізнес як конструктор: збери свою модель

Пояснюємо учням роль держави у регулюванні підприємницької діяльності, визначте основні форми власності та організаційно-правові форми бізнесу. **Навчаємо** учнів орієнтуватися в процедурах державної реєстрації, базових вимогах до ведення бізнесу та основних державних інструментах підтримки й контролю.

Обговорюємо, чим відрізняється ФОП від ТОВ, ТОВ від АТ і коли яку форму ведення бізнесу варто обирати. **Створюємо** разом з учнями покрокову схему реєстрації ФОП та ТОВ у доступній формі (документи, терміни тощо).

Наводимо приклади вимог ліцензування для окремих видів діяльності. Окресліть права споживачів та обов'язки підприємця у взаємодії з державними органами.

Наголошуємо на тому, що діяльність бізнесу має бути оформлена за вимогами законодавства, відповідальність підприємця перед працівниками та споживачами, неумісність ухилення від оподаткування.

Це складна тема, тому починаємо вивчати форми ведення бізнесу на практичних прикладах. Вводимо нових наскрізних персонажів — Соломію (вона хоче відкрити дитячий садок) та Ігоря, дизайнера, який поки що працює самостійно, але вже думає про створення бізнесу.

На прикладі відкриття дитячого садочка, розповідаємо про послідовність дій для відкриття бізнеса:

1. Обрати форму ведення бізнесу.
2. Зареєструвати бізнес.
3. Отримати ліцензію.

Далі розповідаємо про форми ведення бізнесу та їх відмінності — ФОП, ТОВ, АТ. На прикладі персонажів вибудовуємо послідовність переходів від однієї форми ведення бізнесу до іншої, показуємо необхідність такої дії.

Відштовхуйтеся від наочних прикладів: добре, якщо у вас буде змога дібрати приклади місцевих підприємств різних форм ведення бізнесу в одній галузі і порівняти їх.

Основні поняття та змістові акценти: державне регулювання бізнесу, правила і нормативні акти (закони про підприємництво, податкове законодавство, правила ліцензування та сертифікації), форми ведення бізнесу (ФОП, ТОВ, АТ), державна реєстрація бізнесу, єдиний державний реєстр (база даних зареєстрованих суб'єктів господарювання), контроль і підтримка держави (податкова звітність, інспекції, субсидії, гранти, програми підтримки, державні гарантії), основні принципи відповідальності (правова та фінансова відповідальність власника), фізична особа, юридична особа.

Форми роботи на уроках можуть бути такими:

- створення схеми "Кроки реєстрації бізнесу";
- створення інфографіки "Що регулює держава в бізнесі";
- створення порівняльної таблиці "ФОП vs ТОВ" з перевагами і ризиками;
- знайти актуальну місцеву програму підтримки бізнесу і підготувати короткий інформаційний лист для підприємців;
- завдання "Бриф на реєстрацію" — роздати учням картки з бізнес-ідеями; підлітки формують план реєстрації (форма ведення бізнесу, необхідні документи, система оподаткування). **Орієнтовні критерії оцінювання:** знання процедур і термінів реєстрації: точність і повнота (0–4 бали), вміння обрати адекватну форму ведення бізнесу для заданого сценарію і обґрунтування вибору (0–3 бали), заповнення умовного брифу/реєстраційної форми й аргументованість плану оподаткування (0–3 бали), командна робота і презентація рішення (0–2 бали);
- створення коміксу "Як підприємець зареєстрував свій бізнес";
- знайти місцевий бізнес, що змінив форму власності або пройшов ліцензування; обговорити причини і наслідки;
- рольова гра "Підприємець — реєстратор — податкова" з моделюванням заповнення базових форм.

Приклад завдання — "Підприємець відкрив швейну майстерню як ФОП, але через рік перейшов на ТОВ" Чому так вийшло? Які переваги і недоліки кожної форми ведення бізнесу?